

Nr 201.

Godkänd av första kammaren den 4 juni 1917.

Godkänd av andra kammaren den 4 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående utredning i fråga om folkskoleväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län.

(Första kammarens 1:a tillfälliga utskotts utlåtande nr 21.)

(Andra kammarens 1:a tillfälliga utskotts utlåtande nr 16).

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning i syfte att genom Eders Kungl. Maj:ts försorg en fullständig utredning måtte verkställas om folkskoleväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län.

Såväl statsmakterna som enskilda hava visat stor offervillighet, när det gällt främjandet av skolväsendet i de bygder, som i motionen avses.

Den skolform, man till en början begagnade sig av vid undervisningsverksamhetens bedrivande uti ifrågavarande delar av vårt land, var de flyttande folkskolorna. Resultatet av undervisningen vid dessa har emellertid varit mycket klen, i anledning varav fasta skolor med längre undervisningstid inrättades, varvid dock med hänsyn till befolkningens gleshet på flertalet orter den huvudsakligen använda undervisningsformen blev den mindre folkskolan med helårsläsning.¹

En stor roll vid uppfostringsarbetet i dessa trakter hava de

s. k. arbetsstugorna spelat. I dessa, vilka ursprungligen uppstått med anledning av de svåra förhållandena under nödåret 1902, men kommit att fortsätta då intresset och offervilligheten för dem visat sig stora, intagas fattiga barn i regel från de mest avlägsna byarna och lägenheterna, varest tillfälle till annan skolgång icke kan beredas, och fortgår i dessa arbetsstugor undervisningen hela läsåret.

På undervisningsresultatet ha givetvis inverkat de ofta bristfälliga metoder, som begagnats vid språkundervisningen. Olägenheterna härav komma emellertid att avhjälpas genom införande av en metodisk läsebok, utarbetad av professor K. B. Wiklund i Uppsala.

Trots ovan angivna åtgärder måste det med hänsyn till uti ifrågavarande trakter rådande säregna förhållanden ifrågasättas, om icke ännu mera från statens sida kunde och borde göras i förevarande avseende, och har det därför stått klart för riksdagen att en utredning i motionens syfte bör komma till stånd.

Beträffande de principer, som för utredningen borde vara ledande, anser riksdagen, att densamma närmast bör gå ut på att utröna, vilka platser ännu sakna ett ordnat skolväsen, vidare huruvida en del mindre folkskolor på något folkrikare orter skulle kunna förvandlas till folkskolor, samt slutligen på vilka ytterligare platser skolhem eller arbetsstugor skulle kunna inrättas.

Dock vill riksdagen betona att en mera energiskt driven undervisning i svenska språket icke bör åsyfta att undertrycka eller utrota finskan, utan i stället att befolkningen i denna gränstrakt må sättas i tillfälle att få lära sig att tala två språk. Målet är sålunda att bibringa alla uppväxande barn färdigheten att praktiskt använda svenska språket för sina behov. Allt som kan innebära eller få sken av förtryck mot befolkningen däruppe bör omsorgsfullt undvikas. Någon ovilja mot en på svenska språket meddelad undervisning eller svenska språkets utbredning över huvud torde icke någonstädes förefinnas, utan tvärtom hava från flera håll framställningar inkommit till vederbörande om erhållande av sådan undervisning.

Den utredning, varom här är fråga, synes lämpligen böra anförtros åt domkapitlet i Luleå, som för denna verksamhet ådaga-lagt stort intresse, och om utredningen skulle visa — såsom antagligt är — att ännu större uppoffringar från statens sida krävas för upphjälpande av undervisningen i dessa trakter, skola statsmakterna säkerligen icke undandraga sig dem. Men på samma gång måste staten ställa motsvarande krav på kommunernas egen bär-

kraft. Enligt vad riksdagen inhämtat ur uppgifter i Statistisk årsbok för år 1917 äro vissa kommuner i dessa trakter visserligen hårt skattetyngda, men på andra däremot torde man kunna ställa något större krav. I en eventuellt blivande utredning bör därför ingå en undersökning angående ifrågavarande kommuners större eller mindre behov av understöd från statens sida för detta ändamål.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte företaga en fullständig utredning om folkskolväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län och därefter till riksdagen inkomma med de förslag, som av denna utredning kunna föranledas.

Stockholm den 4 juni 1917.

Med undersåtlig vördnad.
